Стара Верижиха підперлася високим костуром, йдучи до своєї доньки. Думала:

— Осінь богата, горобці ледве літають, такі повні, а навіть бідні діти потовстіли.

— Славайсу.

Сіла в доньки на лаву та тихо сказала до себе:

— Але ж бо файна.

— Та що ти, донько, робиш, та чому ти за хлопця свого забула, що дідові з рук не злазить і роботи не дає?

Катерина затряслася, як осиковий листок перед бурею.

— Донько, підпали вогонь та звари мені тої московської гарбати, бо, чую, помічна дуже.

Вогонь горить.

— Та покажи мені, доню, ті дарунки, що подарував тобі той великий москаль.

— Ой мамо, я не годна рук від себе звести, отам ті дарунки.

Верижиха своїм костуром стягла з грядок шовкові хустки, та спідниці, та тоненькі черевички, та полотна рантухові, а перли, що розсипалися по землі, розбивала костуром. Стара сіла перед печею і кидала в огонь панський крам, один за другим.

Катерина дрожала біла як стіна в куті і держалася руками стола, аби не впасти.

— Твоє курвинство вже згоріло, коби-м і тебе могла запхати у той вогонь, але-м стара та не міцна. То твій чоловік обтіскує з себе воші та тягне гармату з болота, а ти свою дитину кинула в мене на постіль, як сука, та футишся з московським офіцером. Сидиш з ним в колясках, як пава, люди ховаються від твоїх поїздів, а їх колеса їдуть по через моє серце. Ти заткала у мій сивий волос смердячу квітку ганьби.

Вогонь потух.

Тепер стара вилізла на постіль і здоймала з грядок мережані та вишивані сорочки, коверці всілякі, рушники забирані і тонкі полотна.

— Катеринко, нарабований жидівський крам пішов з димом, а це твоє віно старала-м чистими руками, як прийшла-с на світ.

Мати гляділа, як кат, сівши на купу віна, а донька розхилила великі очі, повні гріху, але осяяні ласкавим небом.

— Життя твоє, небого, серед нас скінчилося, ти чужа всім, насип оцес порох в московську гарбату і зараз спокутуєш гріх. А я тебе файно вберу, я тебе ще красне поховаю, і зітреш ганьбу на нас, старих, та на твоїй дитині.

Катерина від постелі попри стіл та попри лаву ледве перелізла поріг. Стара сиділа довго на прегарнім віні, потім встала, замкнула хату і йшла додому.

— Боже, не лиш ти право маєш давати кару, але й я.

У церкві і коло церкви всі люди її обминали, бо вона намовила Катерину, аби вона повісилася, а стара Верижиха гукала на них здалека:

— То як моя Катерина жила, то по сто вас приходило на день, аби казати, що вона цілому селові принесла ганьбу, що найліпші коні з москалем забрала, що справляла в кого гроші, що курилася в жидівських перинах і дзуркотіла краденими перлами. Мій старий тижнями не входив до хати, бо не міг клякнути перед образами, бо все вас була повна хата, аби нігтями роздрапували наше серце, а тепер, яки-м її вісадила на гилю, то ви вже милосердні. Чого ще хочете від мене, дикі звірі? Як ще під ховаю її дитину, то піду за нею, ви, шельми!

Накинула на шию мотуз і з довгим костуром, самотна, дорогою пішла додому.